

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

TEDAŞ'ın 2013 yılında bölgesel özelleştirilmesinin ardından Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Batman, Siirt ve Şırnak illerinin elektrik ihtiyacını karşılayan Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş. (DEDAŞ) ile ilgili meydana gelen ve yıllar içinde kronikleşen elektrik dağıtımı ve buna bağlı sulama sorunları mevcuttur. Özellikle tarımsal ekim-dikim ve hasat dönemlerinde, mevsim koşulları ve coğrafik özellikler gereği elektrik ve suya en çok ihtiyaç duyulan, geniş tarımsal araziler bulunan illerimizde günlerce kesilen elektrik ve buna bağlı kesilen su, ağır mağduriyetler yaratmaktadır. Son günlerde Viranşehir ve Mardin'de, bireysel elektrik faturaları gerekçe gösterilerek çok sayıda köy ve mahallede toplu şekilde elektrik kesintileri yapılmakta, buna karşı yerel halktan toplu şikayetler gelmektedir. Elektrik, su gibi enerji ve tabii kaynakların dağıtımı eşit, adil ve sürekli olmak zorundadır. Tarımsal arazilerde sulama yapılmaması veya şehirlerde elektriğin olmaması sonucu doğacak zararlar aynı zamanda kamusal zarardır.

DEDAŞ'ın bölgedeki haksız işlemleri sonucu meydana gelen sorunların çözülmesi, yurttaşların uğradığı bireysel ve bölgesel zararların tespiti ve mağduriyet durumlarının ortadan kaldırılması amacı ile Anayasanın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz. **13.07.2023**

Dilan KUNT AYAN

Şanlıurfa Milletvekili

GEREKÇE

Elektriğin dağıtımı 2013 yılına kadar kamusal hizmet niteliğinde görülmekte ve dağıtım şirketi olan TEDAŞ İktisadi Devlet Teşekkülü sıfatını taşımaktaydı. 2013 yılında kamu mülkiyetindeki elektrik dağıtım şirketleri özelleştirilerek, Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrıldı. Bu bölgesel dağıtım kapsamında DEDAŞ, Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Mardin, Siirt ve Şırnak illerinde faaliyet göstermeye başladığından beri; usulsüz, haksız ve ağır mağduriyetler yaratan uygulamalarıyla gündemdedir.

DEDAŞ geçtiğimiz yıllarda, bölgedeki binlerce aboneye “borç ve kaçak elektrik” gerekçesiyle icra takipleri başlatmış, yurttaşların açtığı davalarda DEDAŞ’ın “usulüne uygun kaçak tespiti yapmadığı” gerekçesiyle haksız işlem yaptığına dair mahkeme kararları çıkmış, buna rağmen abonelere yönelik icra takiplerine devam etmiştir. Bölgedeki tarım arazilerinde trafolara el koymuş, uzun süreli elektrik kesintileri yapmış, çiftçilere yatırılan tarımsal destek hibelere, pandemi sürecindeki yardımlara el koymuş, fahiş derecede yüksek faturalar çıkartmış, usulsüz zamlar eklenmiş ve bölge halkını sürekli olarak “kaçak elektrik kullanmak” ve “hırsızlık” üzerinden zan altında bırakacak açıklamalar yapmıştır.

DEDAŞ geniş tarım arazilerine sahip Şanlıurfa ili Viranşehir ilçesinde 04.07.2023 tarihinden bu yana, bireysel borçları olduğu ve kaçak elektrik kullanıldığı iddiasıyla köy ve mahallelerde elektrik kesintisi yaparak haksız işlemlerine devam etmektedir. Ekonomik sıkıntılar yaşayan ve temel geçim kaynakları tarım olan bölgedeki çiftçi halk, 8 gündür elektrik kesintisi nedeniyle tarlalarını sulayamamaktadır. Yaz sıcaklığında tarlada mahsulleri yanmış, tüm sene verilen emekler ziyan olmak üzeredir. Köylerde uzun bir süredir, borcu olmayan yurttaşların dahi elektrikleri kesilmekte, bir köyde birkaç kişinin borcu yüzünden dahi yüzlerce kişinin elektriği kesilmektedir. DEDAŞ ile çiftçiler arasında yapılan anlaşma ve kısmi ödemelere rağmen elektrik verilmemesine karşı halk; 9 Temmuz 2023 tarihinde barışçıl ve demokratik protesto hakkını kullanmak istemiş, bu protestolar sırasında kolluk tarafından 21 kişi gözaltına alınmış ve bir kısmı darp edilmiştir.

11 Temmuz 2023 tarihinde Dicle Elektrik Genel Müdürü yaptığı açıklamada; Şanlıurfa’da toplam 13.2 milyar TL alacağın bulunduğunu ve bu borcun 3.5 milyar TL’lik kısmının Viranşehir’deki aboneler tarafından oluşturulduğunu belirtmiştir. Viranşehir’de kayıp-kaçak oranının %54 olduğunu ve 5 bin tarımsal sulama abonesinin %50’sinin borçlu olduğunu ifade etmiştir.

Yine 11 Temmuz 2023 tarihinde DEPSAŞ Enerji Genel Müdürü de açıklama yaparak; Şanlıurfa, Mardin, Diyarbakır, Batman, Şırnak ve Siirt'te 2.2 milyon aboneye hizmet verdiklerini, bu illerde tarımsal sulama abonelerinin %80'inin ödenmemiş fatura borcu olduğunu, ödenmeyen borçların çoğunluğunun ise Şanlıurfa ve Mardin'den olduğunu belirtmiştir. Borcunu ödemeyen abonelerle ilgili olarak, hukuki işlem başlatılacağı ve dağıtım şirketinden aboneliklerin feshedilerek bir daha elektrik verilmemesinin talep edileceği ilan edilmiştir.

Art arda ve aynı gün yapılan bu açıklamaların sertliği, bölgedeki çiftçilerin mağduriyetlerini çözmek değil arttırmaya yönelik söylem ve niyette olup, bölge halkıyla kurumlar arasındaki güvensizliği derinleştirmeye devam etmektedir.

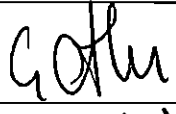
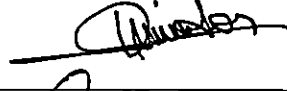
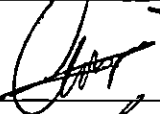
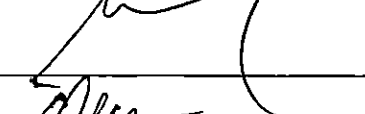
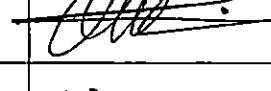
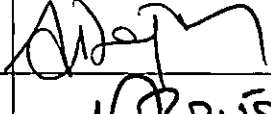
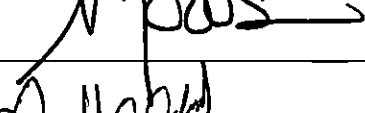
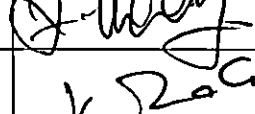
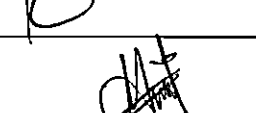
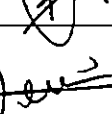
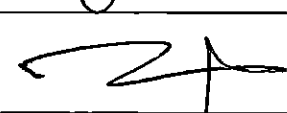
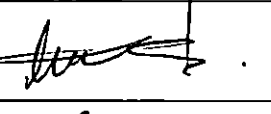
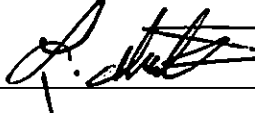
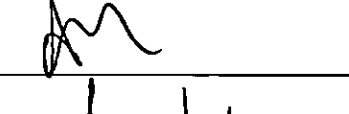
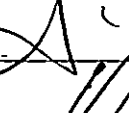
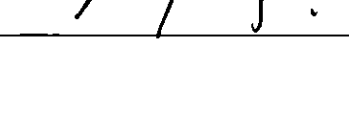
Yıllardır bölgede devam eden ve çözülmeyen elektrik ve sulama sorunları sonucunda, tarih boyu bereketli tarım bölgeleri olan, en geniş ve verimli arazilerine sahip bölgede zirai faaliyetler ve çiftçilik yapan yurttaş sayısı azalmakta, tarım arazileri daralmakta, yıllık mahsul oranları düşmekte ve yurttaşlar göç etmek zorunda kalmaktadır.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Şanlıurfa Şubesi, Şanlıurfa'daki ziraat faaliyetlerine ve çiftçilerin durumuna dair hazırladıkları raporda; konuya dair sorunlara ve çözüm önerilerine özetle şöyle yer vermiştir:

- DEDAŞ'la sözleşmenin karşılıklı feshedilip enerji devlet eliyle tüketiciye verilmelidir.
- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) sonlandırılmalıdır.
- DEDAŞ'ın çiftçiye uyguladığı enerji ücretleri fahiş rakamları oluşturmaktadır. Çiftçi ödeyemez durumdadır, iflasın eşiğindedir. Enerji ücretleri makul bir tarifeye çekilmelidir.
- Tarım sektöründe kullanılan enerji nakil hatlarının çok yetersiz oluşu nedeniyle arazi sulamada sağlıklı enerji elde edilememektedir.

DEDAŞ her ne kadar özelleştirilmiş bir kurum olsa da verdikleri hizmet niteliği ve biçimi nedeniyle en başta "tüm müşterilere eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin yeterli, kaliteli ve sürekli elektrik enerjisi sunmak" zorundadır. Şanlıurfa başta olmak üzere Mardin, Diyarbakır ve diğer illerinde yapılan uygulamaların diğer şirket bölgelerinden farklı olduğu görülüyor. Tüm bu süreklileşmiş algı-söylem ve haksız işlemlerin yalnızca ekonomik değil toplumsal, sosyolojik anlamda da zararlara yol açma ihtimali gözetilmelidir.

Bu nedenlerle DEDAŞ'ın Viranşehir başta olmak üzere 6 ildeki faaliyetlerinin, kayıp-kaçak bedellerinin hangi usule göre ve neye dayanarak belirlendiğinin, fahiş fatura bedelleri ve zamların, günlerce süren elektrik kesintilerinin ve buna bağlı olarak sulama yapılamayan arazilerdeki zararların tespiti, tazmini ve yurttaşların mağduriyetine neden olan uygulamaların durdurulması için Mecliste araştırma komisyonu kurulmasını arz ederim.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	